Kazanım: Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Devleti'nin durumu hakkında çıkarımlarda bulunur.

Osmanlı Cephelerde

Goben ve Breslau olayından sonra **2 Kasım 1914'te** savaşa giren Osmanlı Devleti, coğrafi konumu nedeniyle savaşın **en fazla tehdit altında kalan** ülkesi oldu. Kendi topraklarında saldırı ve savunma yaptı, müttefiklerine yardım için sınırları dışında da savaştı. Cepheler amaçlarına göre **üç grupta** toplanır.

BUNU UNUTMA

Cephe: Savaşta düşmanla karşı karşıya gelinen bölge, savaş hattı.

Taarruz (saldırı) cepheleri	Savunma cepheleri	Yardım cepheleri
Kafkas Cephesi	**Çanakkale Cephesi**	**Galiçya Cephesi**
Kanal Cephesi	**Irak Cephesi**	**Romanya Cephesi**
	Hicaz-Yemen Cephesi	**Makedonya Cephesi**
	Suriye-Filistin Cephesi	
Osmanlı'nın kendisi saldırmak amacıyla açtı.	Osmanlı topraklarına saldıran düşmana karşı savunma yapıldı.	Müttefiklere yardım için Osmanlı sınırları dışında savaşıldı.

A+ LGS'DE ÇIKABİLİR

Cephelerin gruplandırılması mutlaka bilinmeli. Osmanlı'nın sınırları dışında savaşması, **müttefiklerine bağımlı** olduğunu ve gücünü dağıttığını gösterir.

Kafkas Cephesi

I. Dünya Savaşı'nda **Osmanlı topraklarında açılan ilk cephedir**. Avrupa'da sıkışan ve Doğu Avrupa'daki Rus kuvvetlerinin bir kısmını Osmanlı üzerine çekmek isteyen **Almanya'nın isteğiyle** açıldı.

Osmanlı'nın beklentileri

- 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı'nda (93 Harbi) kaybedilen **Elviye-i Selase'yi** (Üç Sancak: **Kars, Ardahan, Batum**) geri almak
- Kafkasya'yı alıp Ruslara ağır darbe vurmak, **Orta Asya Türkleriyle birleşmek**, Turancılık idealini gerçekleştirmek, Hindistan'a kadar ilerlemek
- **Bakü petrollerini** ele geçirmek

Sarıkamış Harekâtı (Aralık 1914)

Harbiye Nazırı ve Başkomutan Vekili **Enver Paşa**, harekâtın bahara bırakılmasını öneren 3. Ordu Komutanı Hasan İzzet Paşa'yı görevden alıp ordunun başına geçti. **Ağır kış, açlık, salgın hastalıklar** ve donanım eksikliği yüzünden harekât başarısız oldu. **On binlerce asker** Ruslarla savaşamadan **donarak şehit oldu**; kalan birlikler Ocak 1915'te geri çekildi.

Yardım cepheleri

Osmanlı, müttefikleri **Almanya, Avusturya-Macaristan ve Bulgaristan'a** yardım için kendi sınırları dışında **Galiçya, Romanya ve Makedonya** cephelerinde savaştı. Galiçya ve Romanya'daki çarpışmalar **Rusya'nın savaştan çekilmesiyle** sona erdi; **Makedonya Cephesi** ise 1918'e kadar sürdü.

Sarıkamış zinciri: Kış ortasında başlayan harekât → ağır kış, açlık, salgın → on binlerce şehit → **Doğu Anadolu savunmasız kaldı** → Ermeni çetelerinin desteğini alan Ruslar Van, Muş ve Bitlis'e girdi → **25 Temmuz 1916'ya** kadar Doğu Anadolu'nun büyük bölümü işgal edildi.

Doğu Anadolu'da Savaş

Rus işgali ve Mustafa Kemal

Sarıkamış'tan sonra Doğu Anadolu savunmasız kaldı. 1915 başında saldıran Ruslarla iş birliği yapan Ermeni çeteleri **Nisan 1915'te Van'ı** işgal edip Müslüman halka katliam yaptı. Ruslar **Erzurum, Artvin, Bayburt, Erzincan, Rize, Trabzon, Muş ve Bitlis'i** işgal etti. **11 Mart 1916'da** 16. Kolordu Komutanı olarak bölgeye atanan Miralay (Albay) **Mustafa Kemal**, **Ağustos 1916'da** Rusları yenerek **Muş ve Bitlis'i** kurtardı.

BUNU UNUTMA

Miralay: Albay rütbesinin eski adı. Mustafa Kemal **1916'da mirliva** (tuğgeneral) olup "paşa" unvanını aldı.

Cephe nasıl kapandı?

1917'de Rusya'da iki ihtilal oldu: **Şubat'ta Çarlık** yıkıldı, **Ekim'de Bolşevikler** yönetimi ele geçirdi. Bolşevik yönetimi İttifak Devletleri ile **3 Mart 1918'de Brest-Litovsk Antlaşması'nı** imzalayıp savaştan çekildi. Antlaşmayla 1878'de kaybedilen **Kars, Ardahan ve Batum** geri alındı, Kafkas Cephesi kapandı. Ancak Ruslar çekilirken **ağır silah ve malzemelerini Ermenilere** bıraktı; bölgede büyük bir güvenlik sorunu doğdu.

1915 Olayları ve Sevk ve İskân Kanunu

- Savaşın getirdiği otorite boşluğunu fırsat bilen Ermeniler, **Hınçak ve Taşnak** komitelerinin öncülüğünde çeteler kurup yabancı devletlerin kışkırtmasıyla isyan etti. Ruslarla iş birliği ve casusluk yaptılar, yol ve köprüleri yıkarak Rus işgalini kolaylaştırdılar, Müslüman Türk halkına katliam yaptılar.
- **24 Nisan 1915:** Bir genelgeyle Ermeni komite merkezleri kapatıldı, belgelere el konuldu, komite başkanları tutuklandı. (Ermeni lobilerinin bugün andığı 24 Nisan, bu tutuklamaların tarihidir.)
- **27 Mayıs 1915:** Saldırılar sürünce **Sevk ve İskân Kanunu** çıkarıldı. İsyana karışan, cepheye yakın yerlerdeki Ermeniler Osmanlı toprağı olan **Suriye ve Irak'ın kuzeyindeki** güvenli bölgelere zorunlu göç ettirildi.

Göçte alınan önlemler

- Göç edenlerin vergileri ertelendi.
- Diledikleri eşyalarını almalarına izin verildi.
- Can ve mal güvenlikleri için karakollar kuruldu, görevliler atandı.
- İhtiyaçları için bütçe ayrıldı.
- Savaştan sonra **Geri Dönüş Kararnamesi** çıkarıldı.

Tarihî gerçek

Göç sırasında bazı Ermeniler hastalık ve soğuk yüzünden hayatını kaybetti. Resmî kayıtlara göre o dönem Osmanlı'daki Ermeni nüfusu yaklaşık **1,25 milyondu**; ileri sürülen 1-1,5 milyon kişilik katliam iddiası asılsızdır. Hiçbir Ermeni toplu mezarı bulunamamış, Ermeni çetelerinin öldürdüğü **Türklere ait toplu mezarlar** ortaya çıkmıştır.

Kavram kutusu

Elviye-i Selase: Üç Sancak; Kars, Ardahan ve Batum. **Turancılık:** Bütün Türkleri tek bayrak altında birleştirme ülküsü. **Sevk:** Gönderme. **İskân:** Yerleştirme, yurt edindirme. **Bolşevik İhtilali:** Ekim 1917'de Bolşeviklerin (komünistlerin) Rusya'da yönetimi ele geçirdiği ihtilal; Çarlık ise Şubat 1917'de yıkılmıştı. **Taarruz:** Saldırı. **Hınçak ve Taşnak:** Yabancı devletlerin desteğiyle kurulan, isyan ve çete faaliyetlerini yöneten Ermeni komiteleri. **Geri Dönüş Kararnamesi:** Savaştan sonra göç ettirilenlerin yurtlarına dönebilmesi için çıkarılan karar. **Brest-Litovsk Antlaşması:** Bolşevik Rusya'nın 3 Mart 1918'de imzalayıp savaştan çekildiği antlaşma.

A+ LGS'DE ÇIKABİLİR

Kanunun adında **iskân** (yerleştirme) sözcüğünün geçmesi, amacın yok etmek değil, halkı **güvenli bölgelere yerleştirmek** olduğunu gösterir.

Kanal ve Çanakkale

Kanal Cephesi

Almanların desteği ve yönlendirmesiyle Osmanlı'nın açtığı **ikinci taarruz cephesidir. Amaçları:** İngilizlerin işgal ettiği ve 1914'te **himayesi altına aldığını** ilan ettiği **Mısır'ı geri almak**; **Süveyş Kanalı'nı** ele geçirip İngiltere'nin sömürgelerine (Hindistan) giden **en kısa yolu kesmek**, böylece İngiltere'yi askerî ve ekonomik olarak zayıflatmak. Bahriye Nazırı **Cemal Paşa** komutasındaki IV. Ordu **Şubat 1915 (I. Kanal Harekâtı)** ve **Ağustos 1916 (II. Kanal Harekâtı)** tarihlerinde saldırdı; ikisi de başarısız oldu.

DİKKAT!

Başarısızlık nedenleri: çölün sıcağı ve susuzluk, Almanların yeterli desteği vermemesi, İngilizlerin Arapları Osmanlı'ya karşı ayaklandırması. Sonuçta İngilizler **Sina'yı** aldı, **Suriye-Filistin yolu** açıldı.

ÖNEMLİ

Boğazlar'a yapılacak harekâtın planlarını İngiliz Deniz Bakanı **Winston Churchill (Çörçil)** hazırladı.

İtilaf Devletleri Çanakkale'yi neden istedi?

- Boğazlar'ı ve İstanbul'u alarak **Osmanlı'yı savaş dışı bırakmak**, savaşı kısa sürede bitirmek
- Askerî ve ekonomik zorluk içindeki müttefikleri **Rusya'ya yardım** götürmek
- Henüz **tarafsız olan Balkan devletlerini** yanlarında savaşa çekmek

Aşama	Gelişmeler
Deniz savaşları (19 Şubat - 18 Mart 1915)	İngiliz ve Fransız donanması **19 Şubat 1915'te Kumkale ve Seddülbahir tabyalarını** bombalayarak saldırdı. Müstahkem Mevki Komutanı **Cevat (Çobanlı) Paşa'nın** başarılı yönetimi, başta **Seyit Onbaşı** olmak üzere Türk topçularının isabetli atışları ve Yüzbaşı **Hakkı Bey** komutasındaki **Nusret Mayın Gemisi'nin** Boğaz'a gizlice döşediği mayınlar düşmanı durdurdu. **18 Mart 1915'te Bouvet, Irresistible ve Ocean** battı, birçok gemi ağır hasar gördü; donanma ağır kayıplarla çekildi.
Kara savaşları (25 Nisan 1915 - Ocak 1916)	Denizden geçemeyeceğini anlayan İtilaf Devletleri, General **Hamilton** komutasında **Gelibolu Yarımadası'na** çıkarma yaptı: İngilizler **Seddülbahir'e**, Avustralya ve Yeni Zelandalı **Anzaklar Arıburnu'na**, Fransızlar **Kumkale** dolaylarına çıktı. Türk ordusunun tarihteki en büyük savunmalarından biriyle karşılaşan düşman, **1916 başında** Çanakkale'den tamamen çekildi.

Çanakkale siperlerinde, 1915 (temsilî)

"Ölmeyi emrediyorum!"

19. Tümen Komutanı Yarbay Mustafa Kemal, 25 Nisan'da üstlerinden emir beklemeden **57. Alay'ı** kendi kararıyla cepheye sürdü. Cephanesi bittiği için çekilen askerlere: *"Ben size taarruzu emretmiyorum, ölmeyi emrediyorum! Biz ölünceye kadar geçecek zaman içinde yerimize başka kuvvetler ve komutanlar gelebilir."* dedi. Hüseyin Avni Bey komutasındaki 57. Alay çok ağır kayıplar verdi ama düşman durduruldu.

Çanakkale kronolojisi: 19 Şubat 1915 İtilaf donanmasının Boğaz tabyalarını bombalaması → **18 Mart 1915** Çanakkale Deniz Zaferi → **25 Nisan 1915** Gelibolu'ya kara çıkarması, 57. Alay'ın cepheye sürülmesi → **Ağustos 1915** Conkbayırı ve Anafartalar zaferleri → **1916 başı** İtilaf kuvvetlerinin Çanakkale'den tamamen çekilmesi.

Çanakkale Geçilmez

Anafartalar Zaferi

Anafartalar Grup Komutanı olan Mustafa Kemal, **Anafartalar, Conkbayırı ve Kocaçimen'de** yaptığı karşı taarruzlarla Anzakları geri çekilmeye mecbur bıraktı ve Çanakkale Cephesi'nin düşmesini engelledi. **Ağustos 1915'teki** bu başarılar tarihe **Anafartalar Zaferi** olarak geçti. Düşmanın manevralarını önceden kavraması ve kararlarını cesaretle uygulaması savaşın gidişatını değiştirdi; Türk ve dünya kamuoyunda **tanınmasını sağladı**.

A+ LGS'DE ÇIKABİLİR

Emir beklemeden 57. Alay'ı cepheye sürmesi **inisiyatif kullanma, cesaret ve ileri görüşlülük**; "Ölmeyi emrediyorum" sözü **kararlılık ve vatanseverlik** örneğidir.

Çanakkale'nin kahramanları	Katkısı
Cevat (Çobanlı) Paşa	Müstahkem Mevki Komutanı; 18 Mart Deniz Zaferi'nde önemli rol oynadı.
Seyit Onbaşı	Deniz savaşlarındaki kahramanlığı için er iken **onbaşı** yapıldı.
Yüzbaşı Hakkı Bey	Nusret Mayın Gemisi'nin komutanıydı.
Mehmet Esat (Bülkat) Paşa	Conkbayırı'na yönelen düşman taarruzunu askerleriyle püskürttü.
Yarbay Hüseyin Avni Bey	Çok ağır kayıp veren 57. Alay'ın komutanıydı; Ağustos 1915'te şehit oldu.
Kâzım Karabekir	Üç buçuk ay başarıyla savaştı, **Muharebe Gümüş Liyakat Madalyası** aldı.

Çanakkale Zaferi'nin sonuçları

- İtilaf Devletleri Çanakkale'yi geçemedi, çok ağır kayıp verdi.
- Yardım alamayan Rusya'da ekonomik sorunlar derinleşti; 1917'de Çarlık yıkıldı, **Bolşevik İhtilali** oldu ve Rusya savaştan çekildi.
- On binlerce aydın, üniversiteli ve yetişmiş genç **"Çanakkale geçilmez"** diyerek şehit oldu.
- Osmanlı'nın kazanmasıyla **I. Dünya Savaşı en az iki yıl uzadı.**
- **Bulgaristan İttifak Devletleri** yanında savaşa girdi; Almanya ile kara bağlantısı kuruldu.
- **Mustafa Kemal** yükselen bir lider olarak tanındı; Türk milletinin özgüveni arttı.

DİKKAT!

Çanakkale bir **savunma cephesidir**. Türk tarihinin en büyük başarılarından biridir ve kazanılmasının ardındaki güç Türk askerinin **yüksek ruh kuvvetidir**.

Çanakkale ruhu

Mustafa Kemal, Bombasırtı'nda siperler arası sekiz metrelik mesafede ilk siperdekiler şehit düşünce ikinci siperdekilerin hiç bezginlik göstermeden yerlerine geçtiğini anlatır. Ona göre Çanakkale'yi kazandıran, bu **fedakârlık ve inanç** dolu yüksek ruhtur.

Cephe	Mustafa Kemal'in görevi	Başarısı
Çanakkale	19. Tümen Komutanı (Yarbay), Anafartalar Grup Komutanı	57. Alay'ı cepheye sürdü; Conkbayırı ve Anafartalar zaferleri (1915)
Kafkas	16. Kolordu Komutanı (11 Mart 1916)	Muş ve Bitlis'i Ruslardan geri aldı (1916).
Suriye-Filistin	7. Ordu Komutanı, ardından Yıldırım Orduları Grup Komutanı	İngilizleri Halep'in kuzeyinde durdurdu, Anadolu'nun işgalini önledi.

Diğer Cepheler

Irak Cephesi

İngiltere'nin amaçları: Musul petrollerini almak ve İran'daki **Abadan** petrol tesislerini korumak, Basra Körfezi'nden kuzeye ilerleyip **Rusya'ya yardım** götürmek, Osmanlı'nın İran üzerinden **Hindistan sömürge yolunu** tehdit etmesini önlemek. İngilizler Kasım 1914'te Basra'yı, Eylül 1915'te Kut'ü aldı. Kasım 1915'te **Selman-ı Pak'ta** yenildiler. **Halil (Kut) Paşa**, Kut'ül-Amâre'deki İngilizleri yaklaşık **beş ay** kuşattı; **29 Nisan 1916'da** General **Townshend** ve 13.300 kişilik birliği teslim oldu.

ÖNEMLİ

Kut'ül-Amâre Zaferi, Çanakkale'den sonra kazanılan **en büyük ikinci zaferdir**. Almanya'da okullar bir gün tatil edilip kutlama yapıldı.

DİKKAT!

Zafere rağmen Almanların yeterli destek vermemesi ve İngilizlerin yeni kuvvetler getirmesiyle **Şubat 1917'de Kut**, **Mart 1917'de Bağdat** ve ardından **Kerkük** kaybedildi.

Hicaz-Yemen Cephesi

Mekke ve Medine'yi (kutsal yerleri) korumak için İngilizlere ve İngilizlerin bağımsızlık vaadiyle kışkırttığı **Mekke Emiri Şerif Hüseyin'in** isyancı Arap kabilelerine karşı savaşıldı. İngilizlerin 1917'de **Akabe'yi** almasıyla bölgedeki Osmanlı hâkimiyeti sona erdi. **"Çöl Kaplanı" Fahrettin (Türkkan) Paşa** ise Medine'yi kısıtlı imkânlarla **2 yıl 7 ay** savundu.

Medine surlarında nöbet (temsilî)

Medine Müdafaası

Kuşatma uzayıp açlık başlayınca askerler **çekirge yiyerek** direndi. Fahrettin Paşa *"Ölürüm de Peygamber kabrini çiğnetmem!"* diyerek şehri isyancılara ve İngilizlere teslim etmedi. Savaş bittikten sonra bile direnişini **1919 başına kadar** sürdürdü; ancak Osmanlı Hükûmetinden gelen talimatla şehri teslim etti. Osmanlı, Hicaz ve Yemen'den çekilmek zorunda kaldı.

Suriye-Filistin Cephesi

Kanal'daki yenilgiden sonra bazı Arap kabilelerinin de desteğini alan İngilizler Sina'yı işgal edip Filistin'e ilerledi. **I. ve II. Gazze Savaşlarında** İngilizler yenildi, ancak **III. Gazze Savaşı'nda** Osmanlı yenildi. **Gazze, Kudüs, Yafa** ve ardından **Şam** düştü, Halep boşaltıldı. **Yıldırım Orduları Grubuna bağlı 7. Ordu Komutanı** olan Mustafa Kemal, dağılan birlikleri toparlayıp **Halep'in kuzeyinde** savunma hattı kurdu ve düşmanı durdurdu. Böylece **Anadolu'nun işgali önlendi**. Daha sonra **Yıldırım Orduları Grup Komutanı** oldu.

A+ LGS'DE ÇIKABİLİR

Halep'in kuzeyinde kurulan savunma hattı, ileride **Misakımillî'nin güney sınırının** belirlenmesinde etkili olacaktır.

Notlarım

Savaşın Sonu

Devlet	Savaştaki değişiklik
Japonya	**23 Ağustos 1914'te** Almanya'ya savaş açtı, Uzak Doğu'daki Alman sömürgelerini alarak Kasım 1914'te **savaşı kendi açısından sonuçlandırdı**; bu yüzden savaştan ilk ayrılan devlet olarak bilinir. Resmen ise savaşta kaldı, 1917'de Akdeniz'e donanma gönderdi.
İtalya	Tarafsızlığını bıraktı; On İki Ada ve Antalya vaadiyle **1915'te İtilaf** safında savaşa girdi.
Bulgaristan	**Ekim 1915'te İttifak** Devletleri safında savaşa girdi.
Romanya, Yunanistan	Romanya **1916'da**, Yunanistan **1917'de** İtilaf safında savaşa katıldı.
ABD	Önce tarafsızdı ama İtilaf'a silah ve ham madde satıyordu. Almanya Amerikan gemilerini denizaltılarla batırınca **6 Nisan 1917'de** İtilaf safında savaşa girdi.
Rusya	**Şubat 1917'de** Çarlık yıkıldı, **Ekim 1917'de** Bolşevikler yönetimi aldı; **3 Mart 1918 Brest-Litovsk** Antlaşması ile savaştan çekildi.

A+ LGS'DE ÇIKABİLİR

ABD'nin savaşa girmesi İttifak Devletleri için **sonun başlangıcı** oldu; **Rusya'nın** çekilmesi ise Kafkas Cephesi'ni kapattı.

Wilson İlkeleri (8 Ocak 1918, 14 madde)	Analiz
Yenilen devletlerden **toprak ve savaş tazminatı alınmayacaktır**.	İttifak Devletleri'nin savaştan çekilmesini kolaylaştırdı. İngiltere ve Fransa bu maddeyi aşmak için sömürgeciliğin adını **manda ve himaye** yaptı.
Gizli antlaşmalar yapılmayacaktır.	Diplomaside açıklık amaçlandı.
Barış için **Milletler Cemiyeti** kurulacaktır.	Dünya barışını korumak için ilk kurumsal adım atıldı.
Türklerin **çoğunlukta** olduğu yerlerde Türk egemenliği tanınacak, **azınlıklara özerklik** verilecektir.	Azınlıkları isyana teşvik etti; Osmanlı'nın **parçalanmasına zemin** hazırladı.

Savaş nasıl bitti?

İtilaf donanmaları Almanya'yı denizden ablukaya aldı; Avusturya-Macaristan iç isyanları bastıramadı. Wilson İlkeleri yenilenler için umut oldu. **1918'de** önce **Bulgaristan** ateşkes istedi ve Osmanlı'nın Almanya ile kara bağlantısı koptu. Ardından **Osmanlı (30 Ekim 1918, Mondros)**, Avusturya-Macaristan ve en son **Almanya** ateşkes isteyerek savaştan çekildi; Almanya'nın **11 Kasım 1918'de** ateşkes imzalamasıyla savaş fiilen sona erdi. İtilaf devletleri Wilson İlkeleri'ne uyacaklarını söyledi ama savaştan sonra **uymadılar**.

I. Dünya Savaşı'nın sonuçları

- Savaşı İtilaf kazandı; yenilenlerle ayrı ayrı ve **çok ağır şartlı** antlaşmalar yapıldı.
- **Polonya, Çekoslovakya, Yugoslavya, Litvanya, Letonya, Estonya, Macaristan** gibi yeni devletler kuruldu.
- Sömürgeciliğin yerini **manda ve himaye** aldı; en kârlı çıkan **İngiltere** oldu, Almanya sömürge yarışından düştü.
- Sivil kayıplar yüzünden **sivil savunma teşkilatları** kuruldu.
- Milyonlarca insan öldü, şehirler yıkıldı, büyük ekonomik kayıp yaşandı.
- **Osmanlı, Avusturya-Macaristan, Alman İmparatorluğu ve Çarlık Rusyası** yıkıldı.
- Rejim değişiklikleri yaşandı: **komünizm, faşizm, Nazizm** ortaya çıktı.
- **Tank** ve **kimyasal silahlar** ilk kez kullanıldı; **denizaltılar** ilk kez bu kadar yaygın kullanıldı.
- **Milletler Cemiyeti (Cemiyet-i Akvam)** kuruldu.
- Ağır antlaşmalar ve milliyetçiliğin gözetilmediği sınırlar **II. Dünya Savaşı'na** zemin hazırladı.

Kazanım: Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Devleti'nin durumu hakkında çıkarımlarda bulunur.

Haritada Osmanlı Cepheleri

Anafartalar Grup Komutanı Mustafa Kemal, 1915 (temsilî)

Haritayı okuyalım

- **Taarruz cepheleri:** Kafkas ve Kanal. Osmanlı burada saldırdı.
- **Savunma cepheleri:** Çanakkale, Irak, Suriye-Filistin, Hicaz-Yemen.
- **Yardım cepheleri:** Galiçya, Makedonya, Romanya. Müttefiklere destek için asker gönderildi.
- **Kanal'da** Osmanlı İngiltere'nin Hindistan yolunu (Süveyş) kesmek istedi; **Irak'ta** İngilizler Musul petrollerini hedefledi.
- Mustafa Kemal **Çanakkale, Kafkas ve Suriye-Filistin** cephelerinde görev yaptı.

A+ LGS'DE ÇIKABİLİR

Aynı anda çok sayıda cephede savaşmak Osmanlı'nın gücünü **dağıttı**; bu durum yenilgide etkili oldu. Osmanlı'nın kazandığı en büyük zaferler **Çanakkale** ve **Kut'ül-Amâre** zaferleridir.

Kazanım: Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Devleti'nin durumu hakkında çıkarımlarda bulunur.

Kendimi Deniyorum

A. Doğru mu, yanlış mı?

Cümle doğruysa "D", yanlışsa "Y" yazınız.

☐ 1. Kanal Cephesi bir savunma cephesidir.

☐ 2. Kafkas Cephesi, Osmanlı topraklarında açılan ilk cephedir.

☐ 3. Çanakkale Zaferi I. Dünya Savaşı'nı kısaltti.

☐ 4. Kut'ül-Amâre Zaferi Irak Cephesi'nde kazanıldı.

☐ 5. Mustafa Kemal Muş ve Bitlis'i Ruslardan geri aldı.

B. Eşleştirelim

Kavramın harfini ilgili açıklamanın başındaki kutuya yazınız.

A) Sarıkamış	☐	Rusya'nın savaştan çekildiği antlaşma
B) Kut'ül-Amâre	☐	Medine'yi savunan "Çöl Kaplanı"
C) Fahrettin Paşa	☐	57. Alay'ı emir beklemeden cepheye süren komutan
D) Brest-Litovsk	☐	Townshend'in teslim olduğu zafer
E) Mustafa Kemal	☐	Ağır kış koşullarında başarısız olan harekât

C. Boşlukları dolduralım

Kelimeler: **Nusret** **Süveyş** **Bakü** **Bulgaristan**

1. Kanal Cephesi'nde amaç ..... Kanalı'nı ele geçirmekti.
2. Kafkasya'da ..... petrolleri ele geçirilmek istendi.
3. Çanakkale Zaferi, ...'ın İttifak Devletleri yanında savaşa girmesinde etkili oldu.
4. ..... Mayın Gemisi Boğaz'a mayın döşedi.

D. Bilgimi yazıyorum

1. Çanakkale Cephesi'nin açılmasında İtilaf Devletlerinin iki amacını yazınız.

2. Sevk ve İskân Kanunu ile göç ettirilenler için alınan iki önlemi yazınız.

3. Mustafa Kemal I. Dünya Savaşı'nda hangi cephelerde görev yapmıştır? İki tanesini yazınız.

4. Wilson İlkeleri'nin hangi maddesi Osmanlı'nın parçalanmasına zemin hazırlamıştır?

Bu konunun şarkısını Onur Akmeşe YouTube kanalından dinlemeyi unutmayın!